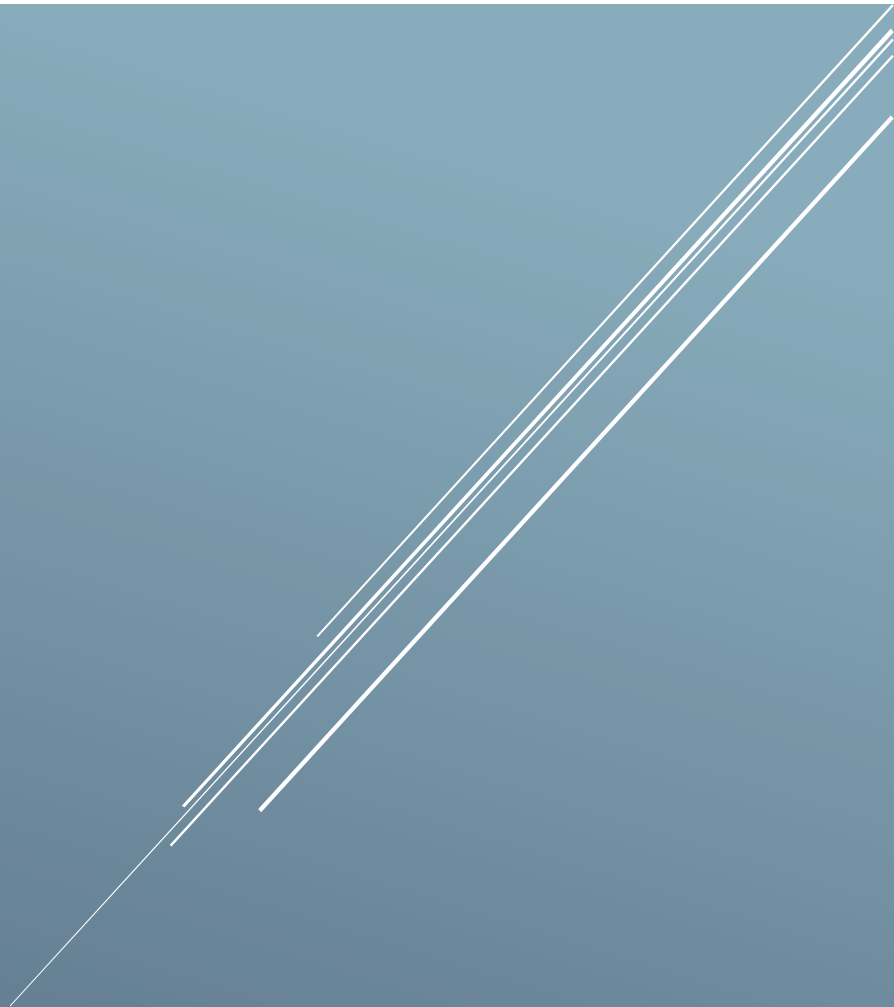

DE RE MILITARI XCV

Брой 95

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад, Александър Стоянов, Венцислав Божев

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 1.6.2018

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

v.bozhev90@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

АВТОРИТЕ

РУСЛАН ТРАД

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

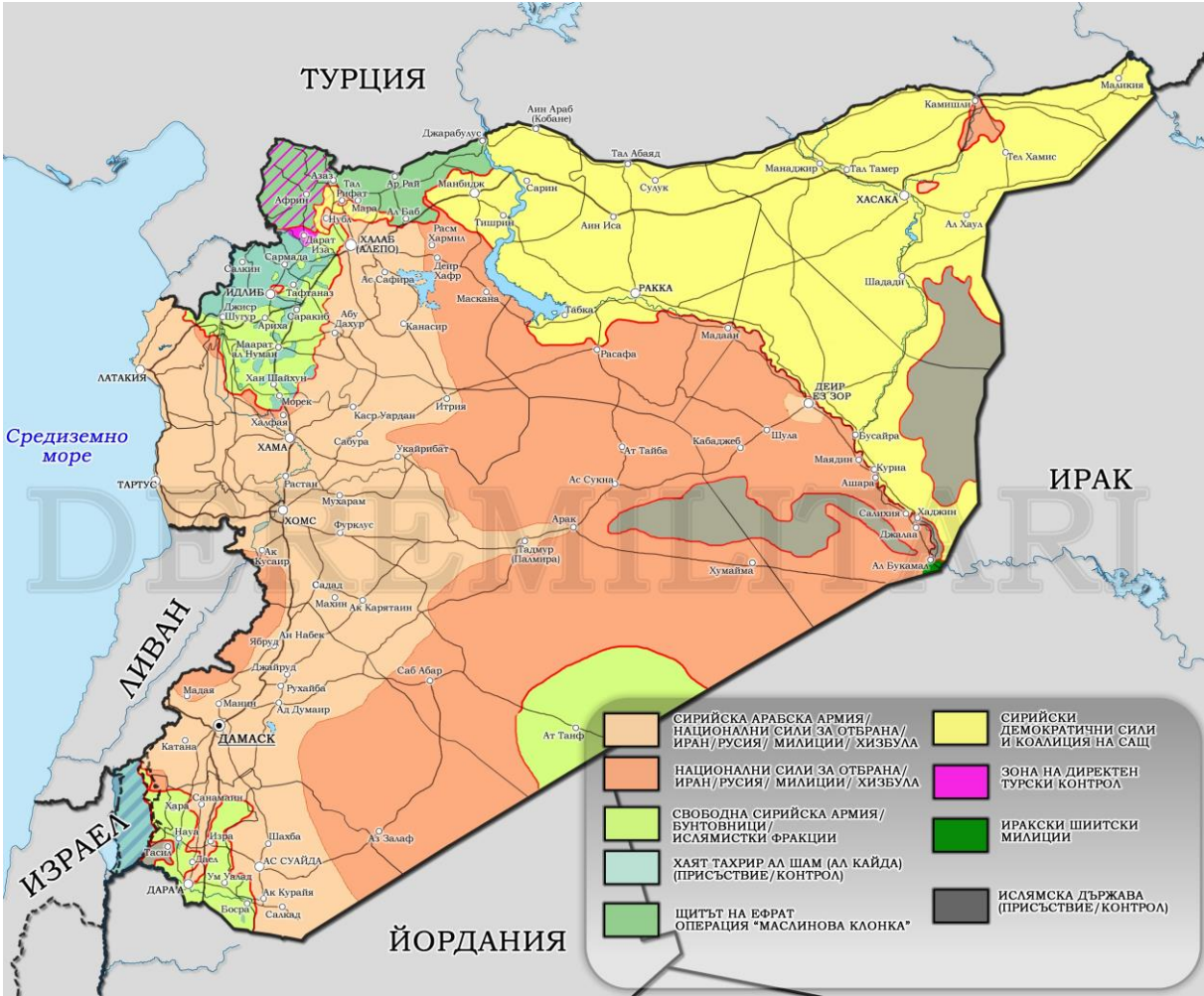
АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ

Историк и журналист, доктор, а преди това и *magister cum laude* от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

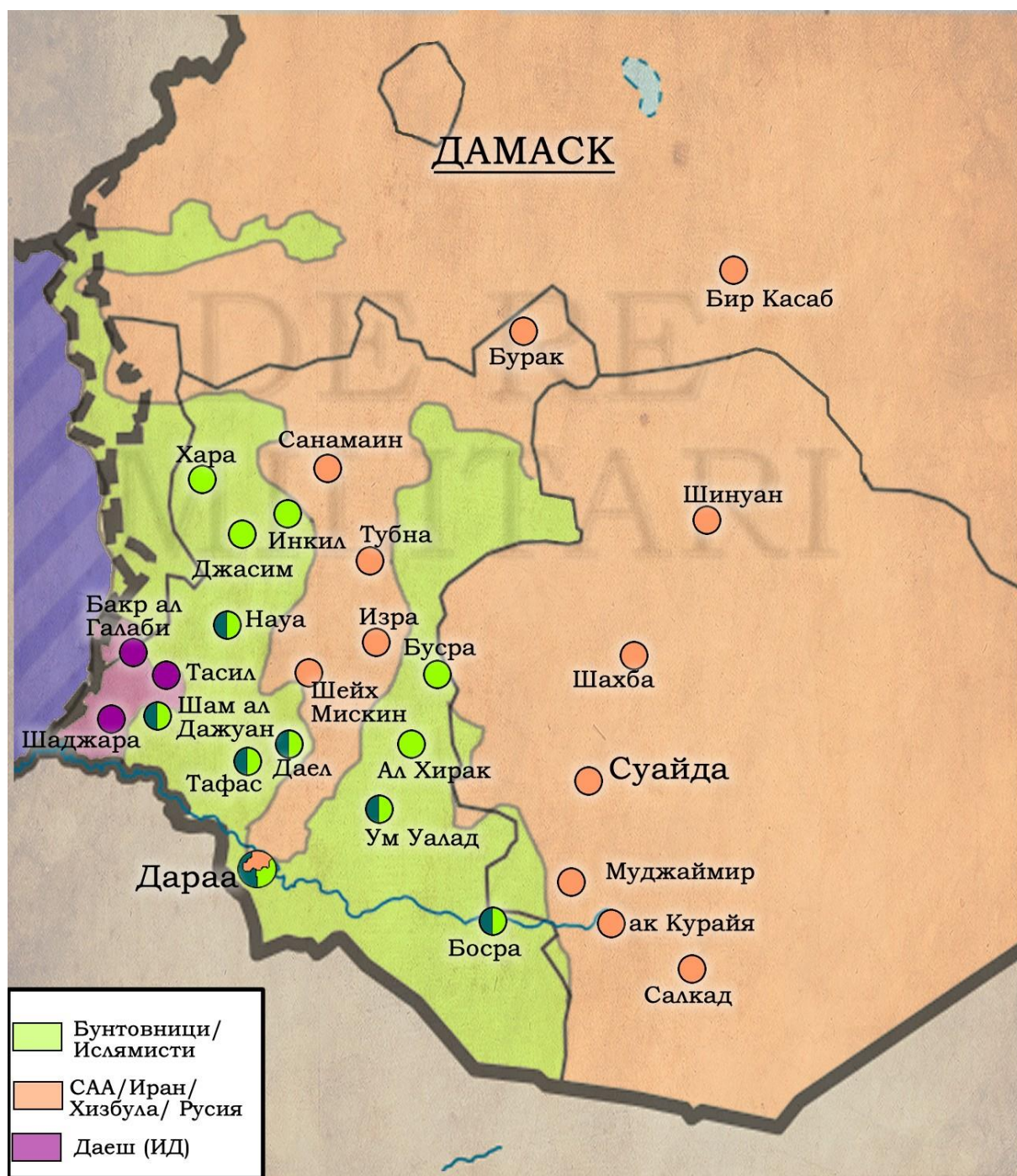
ВЕНЦИСЛАВ БОЖЕВ

Политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

СИТУАЦИЯТА В СИРИЯ

ЮЖНА СИРИЯ – ЕДНА ОТ НАЙ-ВАЖНИТЕ ОФАНЗИВИ ПРИБЛИЖАВА

От средата на април се заговори все по-ясно за възможна правителствена офанзива в района на Южна и Югозападна Сирия. От седмици насам правителството на Асад, заедно с про-ирански милиции събират сили в предстояща широка офанзива за завземане

на бунтовническите градове в провинциите Дараа, Суейда и Кунайтра.

Тази офанзива се очакваше от края на 2017 година и още повече след изтласкването на бунтовническите сили от Южен Дамаск и Източна Гута. След като Асад извърши и атака върху Ислямска държава в Ярмук след три годишно закъснение, правителствените сили подсигуриха контрола си върху столицата и сега обръщат поглед на юг, където бунтовническите сили контролират основни градове като Ал Хирак, Тафас, Босра, Бусра и Джасим.

КОИ СА БУНТОВНИЦИТЕ НА ЮГ?

След 2012 година войната се разпростира, а в Дараа и Кунайтра продължава да се развива, като дузина малки местни милиции започват да се появяват на терен между края на 2011-а и началото на 2012-а. До 2013-а тези местни милиции се коалират помежду си в по-големи фракции, които успяват да завземат стратегически цели из Дараа и Кунайтра, включително няколко гранични пункта и – най-важното – базата на 38-а бригада на армията, която предоставя оръжие и муниции. В този район със силно кланова и племенна идентичност местните милиции се организират на тези принципи, а често дори на семейна основа.

С развитието на военните действия милициите се обединяват в по-големи формации, базирани на географско разположение, племенна динамика и лични качества на лидерите им. Този процес се разширява и става невъзможно да бъде спрян – коалиции от коалиции през февруари 2014-а кулминират в създаването на Южния фронт („Джабхат ал Джануби“), съставен от цели 49 групи.

За разлика от други райони на Сирия, на юг бунтовниците остават доминирани от дезертирали от армията националисти, част от Свободната сирийска армия, докато салафистки групи като „Нусра“, „Ахрар ал Шам“ и „Ислямска държава“ остават слаби. Това се дължи главно на два фактора: многобройните местни членове в Свободната сирийска армия (наричани *хурани*, *хаурани*), идващи предимно от армията, и последователната подкрепа на регионални и

международни разузнавателни агенции. В началото на декември 2012 г. разузнаванията на Саудитска Арабия, Йордания и САЩ започват да подкрепят отделни въоръжени групи и това става официално в края на 2013 година, когато в Аман се създава Команден операционен център за военни действия. Започвайки работа в началото на 2014 година, Командният център снабдява избрани южни бунтовнически фракции с противотанкови ракети BGM-71.

Поради това, че са изградени от умерени фракции на Свободната сирийска армия, и благодарение на стабилния им гръб, отделни групи в този алианс започват да получават различна подкрепа. Освен ракетите, формациите в Южния фронт получават тактически и стратегически съвети, заплати (около 100 долара на боец), оборудване и оръжия, което дава възможност за постигането на серия от победи през 2014 година и първата половина на 2015-а.

През юни 2015 г. Южният фронт стартира операция „Южна буря“ за установяване на контрол над северните и източните райони на град Дараа.

Липсата на добра подготовка и достатъчно ресурси довежда до провал и фронтът попада в задънена улица. Командният център изразява недоволството си от избора на цел и преустановява подкрепата си за голяма част от втората половина на 2015-а, което води до загуба на много от възможностите на Южния фронт – стига се и до дезертьорство.

Първата половина на 2016-а довежда до прекратяване на голяма част от сраженията с режима, като Югът е от малкото места, където силите се придържат към примирието до голяма степен заради натиска от Командния център. За сметка на това местни групи, свързани с „Ислямска държава“, започват да получават видимост, а няколко нови коалиции формират извън Южния фронт организация, наречена „Алуият Фуркан“.

Към 2016-а около 58 групи от Южния фронт са организирани в множество от обединения и операционни центрове, като четири са най-големите формации: „Бригада на младежите на сунната“, „Армия на Ярмук“, 24-та пехотна дивизия и дивизия „Амуд Хуран“.

Други групи, включително бившата „Нусра“, имат слабо присъствие – около 1500 бойци. Най-известна в момента сред тях е „Джайш Халед ибн ал Уалид“ – местен клон на Ислямска държава, който контролира ивица територия, граничеща с окупираните от Израел Голански възвишения и Йордания. „Халед ибн ал Уалид“ е съставена от три групи – „Лиуа Шухада Ярмук“, „Харакат Мутанна ал Ислямия“ и „Джейш ал Джихад“, които се обединяват срещу умерените формирания, започнали офанзива срещу верни на „Ислямска държава“ бойци. Трите групи имат общо около 2500 бойци, което ги прави най-голямата екстремистка група на терен в Южна Сирия. Днес бойците на ИД контролират и град Тасил, след като изтласкаха бунтовническите сили.

През изминалия период Южният фронт е в постоянни битки срещу сирийския режим, и нанася удари по изолирани позиции на правителството. Междувременно Командният център в Аман притиска Свободната сирийска армия да се сражава най-вече срещу Ислямска държава и да изостави атаките срещу режима. Това предизвиква вълна от неодобрение от страна на северните бунтовнически фракции, които водят интензивни военни действия. Но Южният фронт отговаря на критиките с няколко офанзиви. Операционният център за обединена офанзива („Обещаното завръщане“) започва през февруари 2015 година и включва „Джайш ал Сабтайн“. Операция „Лабайк Дарая“ е ориентирана към завземане на селища в Кунайтра през юни 2016 г. и е водена от бригадите „Фуркан“. Офанзива „Хейя Лил Лах“, започнала през юли 2016-а, е водена отново от бригадите „Фуркан“ в т.нар. Триъгълник на смъртта – стратегическа зона между Дараа, Кунайтра и област Дамаск. Но натискът на подкрепящите страни отвън, най-вече САЩ, и страните от Залива, пречи на разгръщането на силите на Южния фронт.

Анти-ИД кампанията в южните райони, според висш командир на бунтовническите сили, е започнала на 21 март 2016 г., но не е успяла да постигне очакваните пробиви, което предизвикало реорганизация, нови тактики, нови доставки на оръжия и повече натиск от Командния център. В края на май центърът предупреждава бунтовниците, че ще намали паричните потоци, освен ако не започнат да печелят на терен

срещу Ислямска държава в Южна Сирия. За всеки ден, в който напредъкът се забавя, ще има забавяне на парите за една седмица.

Бунтовниците, които доброволно участват в битки срещу Ислямска държава, имат допълнително заплащане. Докато бойците, участващи в борбата срещу режима на Асад, обикновено получават между 50 до 100 долара на месец, сражаващите се срещу ИД взимат от 100 до 250 долара.

В южните части на Сирия Ислямска държава не постигна такива успехи, както в Източна и Северна Сирия и Западен Ирак. Независимо от това, групировки, свързани с ИД, завзеха територии в югозападните райони на по-малко от 100 километра от йорданската столица Аман.

Двете основни групи, свързвани с „Ислямска държава“ в този район, са „Харакат ал Мутанна“ и бригадата на „Мъчениците от Ярмук“, които обявиха в края на май 2016 г., че се обединяват в „Армия на Халед бин Уалид“.

Йордания изпитва особени притеснения от развитието на събитията в Южна Сирия и следи изкъсо ставащото. Провинция Дараа граничи с Северна Йордания и оттам преминаха почти половин милион сирийски бежанци. От 2017 Йордания започна все повече да координира действия с Русия, но все още остава в лагера на САЩ и Великобритания.

Все пак, Командният център не подкрепя от близо година и половина бунтовническите сили и те вероятно ще бъдат оставени сами при една правителствена офанзива, още повече, че Израел също се сближи с Русия. И Йордания, и Израел, обаче, имат желанието Иран да няма думата в Южна Сирия и е възможно в името на това да се изготвят консултации как да се реагира срещу евентуално нежелание на про-иранските сили да се изтеглят. САЩ нямат намерение да се изтеглят от Танф, а също продължава да подкрепят местни анти-Асад група, а Южния фронт няма намерение да се предаде без сражения.

ПРОПУКВА ЛИ СЕ РУСКО-ИРАНСКИЯТ СЪЮЗ В СИРИЯ?

В разпространени онлайн кадри през последната седмица, се вижда как руски войници просват на земята сирийски войници и ги арестуват заради обвинения, че разграбват домове на бежанци в Южен Дамаск. Тези снимки от една страна показва възможната, дошла по неволя роля на Русия като мироопазваща сила в Сирия, но също и напрежението, което се трупва между нейните части и тези на Иран и съюзните му милиции. Днес, Техеран има още един повод да се притеснява – изграждането на съюз между Москва и Тел Авив.

Двете страни постигнаха споразумението, което трябва да държи Иран и неговите милиции далеч от южните райони на Сирия. Това споразумение беше секретно до 28 май, когато израелската преса съобщи за него, разкривайки, че ще бъде установена 24-километрова буферна зона около границата между Израел и Сирия. В серия от срещи на официални лица от Русия и Израел ще бъде обсъдено напрежението заради присъствието на Иран в Сирия.

Откакто извърши интервенция в Сирия през 2015 година, Русия се опитва да поддържа добри отношения с всички страни, замесени в конфликта – баланс, който ще става все по-труден за поддържане. Дълго време руската армия си затваряше очите за израелските удари по позиции на Иран и съюзниците му от Хизбулла, но напрежението се увеличи толкова през последните месеци, че застрашават от възникването на открит регионален конфликт. Новото споразумение ще има възпиращ ефект. Руското влияние върху Иран е ограничено, а Израел няма да позволи иранците да превърнат Сирия в плацдарм за атаки върху територията му. За Русия идва време, в което да избере страна.

Израелско-руско приятелство?

Руският външен министър, Сергей Лавров, заяви на 28 май, че единствено сирийските правителствени сили трябва да имат присъствие по южната гранична зона, която е в близост до Израел и

Йордания. В същото време, министърът на отбраната на Израел, Авигдор Либерман, проведе няколко разговора с руския си колега, Сергей Шойгу. Тези разговори ще бъдат последвани от размяна на посещенията, чиято главна тема е Иран.

Промяната в позицията на Русия стана ясна на фона на конфронтацията между Израел и Иран на 10 май, която засили страховете на Москва, че бъдещите ходове на Тел Авив ще застрашат руският съюзник Башар ал Асад. Неотдавна руската страна поднови опитите си да привлече САЩ с нови споразумения относно стабилизирането на Сирия, като отново основна тема в разговорите беше Иран.

Миналият ноември, Русия и САЩ в координация с Йордания постигнаха споразумение за намаляване на напрежението в Южна Сирия, след като сирийският режим победи бунтовническите групи в Централна Сирия. Още тогава Израел поиска установяването на 60-километрова буферна зона по границата със Сирия, в която да нямат присъствие нито ирански сили, нито техни милиции.

От своя страна Израел има защо да се притеснява и затова чрез многобройните удари на сирийска територия изпраща послание към Иран. Според разузнавателни данни, в момента в Сирия има около 200 ирански офицери и съветници, членове на Революционната гвардия, около 10 000 бойци от шиитски милиции от Афганистан, Пакистан и Ирак, и около 7000 членове на ливанската организация Хизбулла.

През последните години напрежението между Иран и Израел се покачи рязко, предизвиквай няколко пъти конфронтация. Про-ирански сили вече заплашиха Израел от Ливан, където израелски официални лица вярват, че Хизбулла разполага с над 100 000 ракети. Техеран също така установи близки отношения с палестинското движение Хамас, а през 2015 година – скоро след като Иран подписа ядрената сделка със САЩ – върховният лидер аятолах Али Хаменеи заяви, че Иран ще подкрепи всеки, който може да атакува Израел.

Израел изпраща послание и към Русия. След 2015 година, когато Москва се намеси в гражданската война в Сирия, размести балансът на силите. Дотогава Иран беше най-силната чужда сила в Сирия, а

това се промени с пристигането на руските сили. Въпреки че в началото Москва и Техеран имат обща цел в запазването на сирийския режим, от 2017 техните отношения навлизат в нов етап. За Путин политическите цели бяха постигнати и сега руснаците искат единствено стабилизация. За Иран, обаче, присъствието му в Сирия е въпрос на идеология и дългосрочно оставане в страната.

Променящи се съюзи

Сегашното съперничество между Израел и Иран, а също и все повече между Иран и Русия, има връзка с най-новата история на конфликта в Сирия. От май 2011 Иран е най-силната чужда сила в Сирия. Техеран подкрепя с каквото може сирийският президент Башар Асад, като в същото време изгради силна мрежа от милиции, които да подсиgurяват присъствие на Техеран за дълго време.

Днес, когато изглежда позицията на Асад е стабилизирана, Техеран гледа към нещо повече от оцеляването на режима. В края на 2016 иранците споменаха, че биха искали да изградят военна база на сирийското крайбрежие. Те вече имат няколко постоянни бази в района на най-големите градове – Алепо, Дамаск и Хомс. Една от базите е само на 50 км. от границата с Израел.

Тел Авив вижда в тези действия на Иран враждебна политика и заплаха за сигурността си. През последните пет години израелски самолети извършиха над сто удара върху позиции, свързани с ирански и про-ирански сили, разположени на територията, контролирана от режима на Асад.

Установяването на постоянно присъствие от страна на Иран, е проблем и за Русия. Москва подкрепя Асад срещу бунтовниците, но когато стане дума за бъдещето на Сирия, руските интереси се разминават с иранските. За Кремъл оптималният вариант е участието в сирийската гражданска война да възстанови позицията му като глобален играч. С анексирането на Крим и интервенцията в Сирия, Путин сериозно удари влиянието на западните сили както в Украйна, така и в Близкия изток. Сега Русия търси стабилизация и мирно споразумение, което ще включва и сирийската политическа опозиция. Присъствието на ирански сили в Сирия ще направи постигането на такова решение трудно и дори невъзможно. Най-

малкото, интересите на Иран не включват участие на сирийската опозиция в бъдещето на страната, а още по-малко Техеран мисли за мирно споразумение.

Неочаквани приятели

Руският президент направи важни стъпки за подобряването на отношенията с Израел. Неговите изказвания показват дори симпатия към израелските позиции. Това затоплено отношение отваря вратите за геостратегическо сътрудничество. В Сирия, Израел и Русия установиха редица механизми, които да гарантират, че силите им няма да се сблъскат. Скоро след като Русия извърши интервенция в Сирия през 2015, двете страни установиха постоянна телефонна връзка между руските военновъздушни сили и израелското командване.

В резултат на тези споразумения, руските пилоти извършват мисиите си в Сирия без притеснение, че могат да бъдат цел на израелската противовъздушна отбрана, разположена в близост до границата. Израелските самолети пък могат да извършват удари по позиции на Хизбулла и про-ирански милиции на сирийска територия, без да бъдат притеснявани от руските сили.

Това означава, че руските части едва ли ще помогнат на иранците, ако бъдат поразени от Израел. Това се видя особено добре на 9 и 10 май, когато бяха ударени ирански позиции в района на Дамаск. Същото се случва вече няколко десетки пъти, когато Хизбулла са поразявани при израелски атаки.

Докога ще издържи хладнокръвието?

До открит военен конфликт между Израел и Иран няма да се стигне скоро. Нито една от страните няма интерес - за израелската армия е достатъчно да изпраща послания с въздушни удари, а за Иран не е изгодно да атакува директно, тъй като това ще даде повод на Тел Авив да започне война.

Но сблъсък между двете страни вече има отвъд публичната и медийна информация. Израел атакува неколнократно важни обекти в Сирия, където иранците складираят тонове муниции, важни за съюзните им милиции като Хизбулла. Възможно е Техеран вместо да

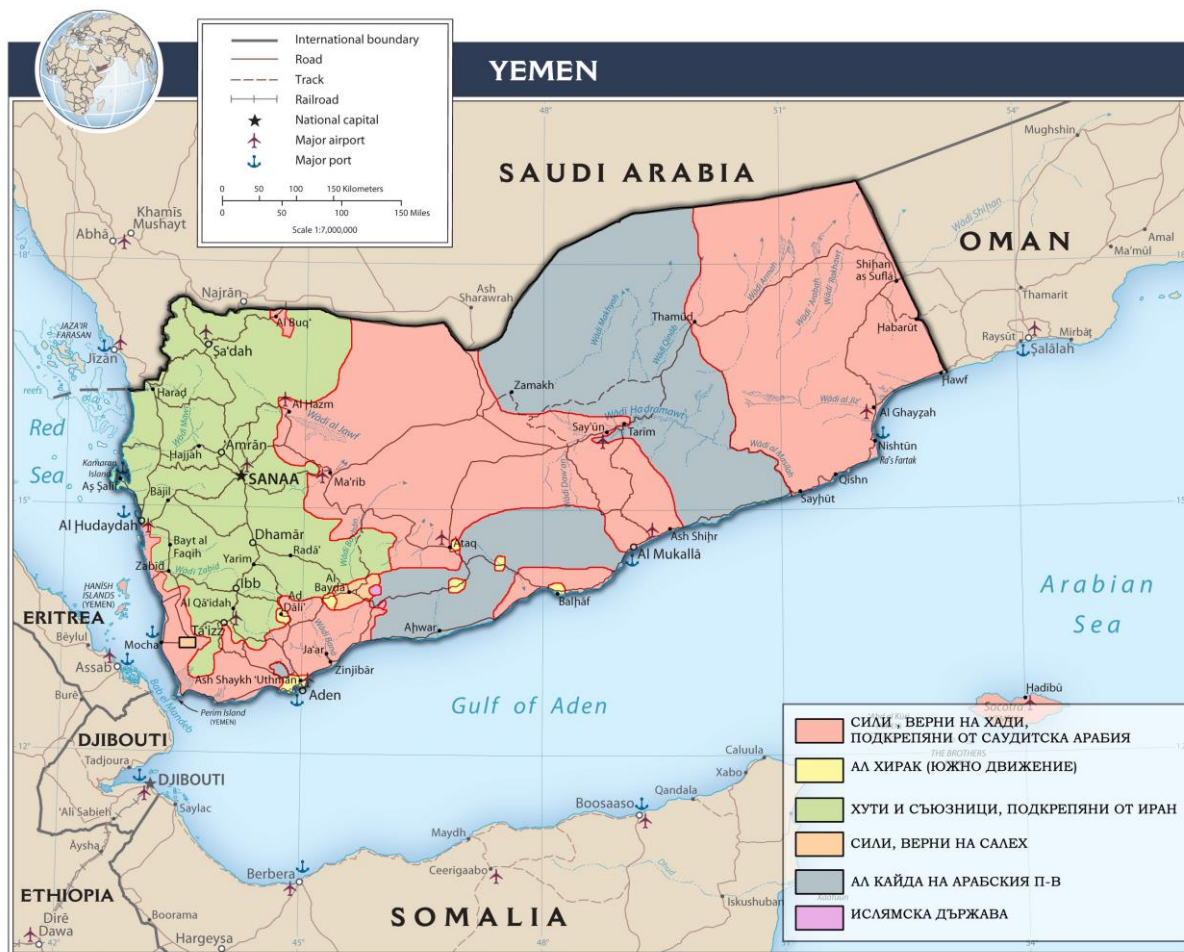
отговори военно, да активизира мрежите на Хизбулла и да напада израелски обекти и граждани навсякъде, където е възможно. Пример за тази дейност от последните години, е терористичният акт в Бургас през юли 2012 година.

Техеран също ще опита да притисне Асад, за да позволи той по-голямо иранско военно присъствие в Сирия. Иранците вече показаха, че могат да влияят на сирийския президент с отказа му да подкрепи проекта на Русия за нова конституция на Сирия, което е една от основните стъпки към възможно мирно споразумение за край на гражданската война.

Охлаждането на страстите изисква много силна и организирана дипломатическа интервенция. Путин е единственият, който в момента може да постигне някакво споразумение за деескалация между Иран и Израел. Засега, руският президент е по-склонен да обедини усилия с Тел Авив, тъй и на двете страни общата цел е намаляване на иранското присъствие. Ако обаче напрежението нарасне до възможност за конфликт, пресмятанията могат да се променят. Само тогава – и особено ако иранските части бъдат отслабени – Русия ще натисне за дипломатическо решение.

Русия инвестира много да запази Асад на власт и планове на Иран да разшири влиянието си, и да използва Сирия като платформа за атаки срещу Израел, заплашва тези инвестиции. В дългосрочен план, Путин няма да позволи това да продължава. Като резултат, руската дипломация ще търси вариант за намаляване на иранските сили в Сирия по мирен начин. От гледна точка на Израел, това е приемлив вариант.

СИТУАЦИЯТА В ЙЕМЕН

Сраженията в Йемен се засилиха през изминалите седмици, откакто ОАЕ подсили частите на йеменското правителство в офанзивата им към държания от хутите пристанищен град Ходейда. Размяната на ракети между Саудитска Арабия и хутите също се засили, като се очаква и през юни да има ескалация.

Правителствените сили напредват бързо към Ходейда и са вече на 30-тина километра от града. Сраженията ескалираха на 30 май на само 10 км. от Ходейда, но правителствените сили бяха отблъснати тогава. Междувременно, силите на президента Хади продължават офанзивата си и в провинция Таиз.

На 7 май водената от Саудитска Арабия коалиция извърши удари по контролираната от хутите йеменска столица, Сана. Главна цел на ударите е Мохамад Али ал Хути и новият политически лидер на

хутите, Махди Машат. Има данни за загинали 6 цивилни по време на ударите, но няма данни за местоположението на двамата.

Междувременно, хутите продължават да атакуват саудитски позиции в района на Червено море и границата с Йемен. На 9 май саудитците свалиха две ракети на хутите над Рияд и на 21 над Джизан. Ракети удариха и турски кораб в Червено море, пренасящ зърно за Йемен. На 22 май петима цивилни загинаха при обстрел на хутите в държания от правителството град Мариб.

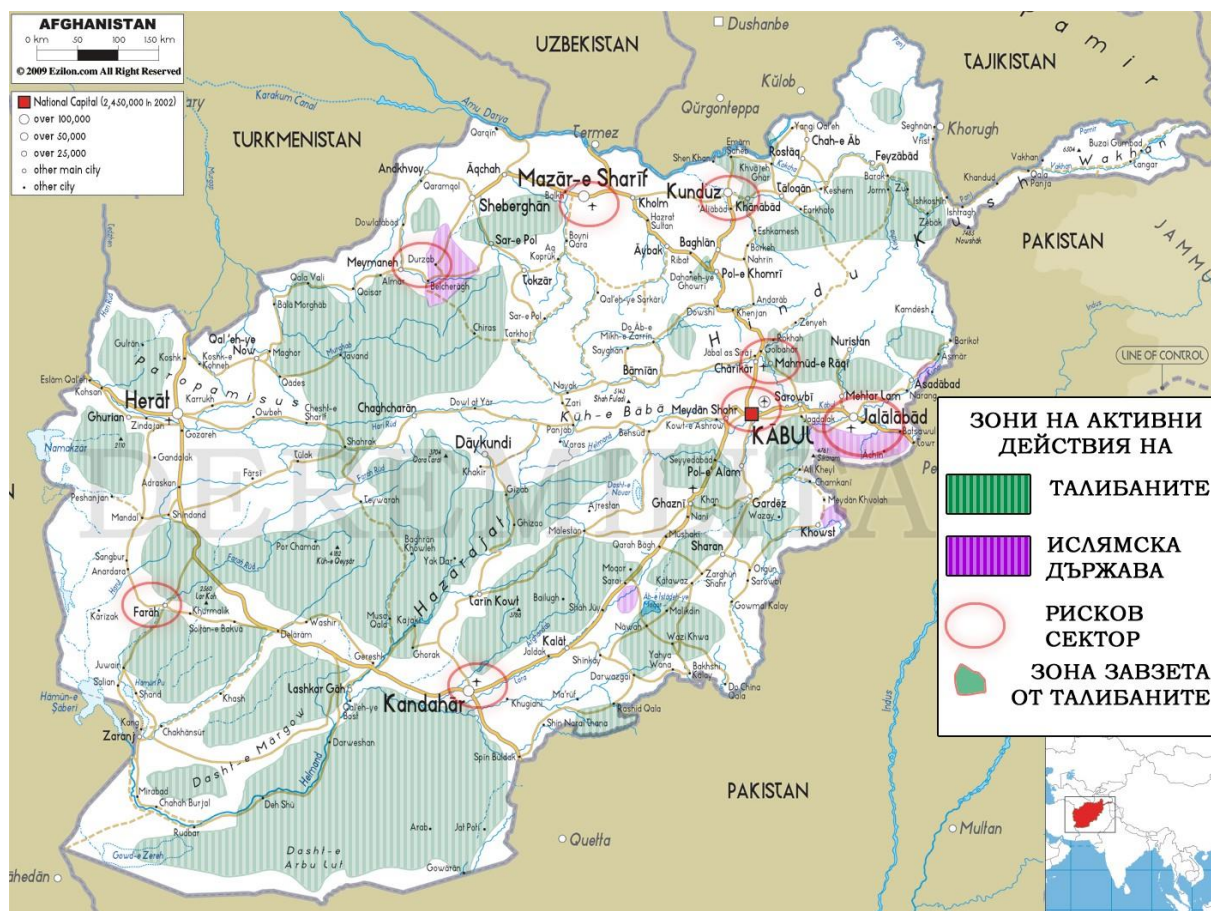

Това, че в края на април ОАЕ разположиха сили на йеменския остров Сокотра без консултации с президента Хади, предизвика напрежение между съюзниците, което продължава на различни вълни и до

момента. Правителството на Йемен определи ходовете на ОАЕ като „окупация“ и се наложи саудитска делегация да пристигне на острова, за да потърси решение.

Междувременно, специалният пратеник на ООН за Йемен, Мартин Грифитс, продължи разговорите с местни и регионални сили да се възстановят мирните преговори за мир в Йемен. Очаква се разговорите да продължат в средата на юни с подкрепата на Съвета за сигурност на ООН.

СИТУАЦИЯТА В АФГАНИСТАН

На 30 май десет бойци на Ислямска държава, преоблечени като войници, атакуваха сградата на Министерство на вътрешните работи в Кабул. Те са нападнали първо с две превозни средства, които се връзват във входа на комплекса, а след това бойците са влезли в престрелки със силите за сигурност.

На 29 май пак афганистанските сили се изтеглиха от областта Чора в провинция Урузган, след като бяха притиснати от силите на талибаните, които продължиха настъплението си в различни части на същата провинция.

В момента талибаните извършват офанзивни в 10 от 34-те провинции на Афганистан, като в Урузган и Газни положението е особено тежко за правителствените сили. В Хелманд талибаните също извършиха няколко атаки, включително с атентатори. В Хелманд и Кандахар, където има и български сили, талибаните оспорват контрола върху 2/3 от районите.